

здійсненню виборчого права і права участі в народному голосуванні, розповсюдження завідомо неправдивих відомостей про кандидата в депутати, підлог виборчих документів і документів народного голосування, неправильний підрахунок голосів і порушення закритого голосування.

У КК Естонської Республіки главі 5 «Злочини проти політичних і трудових прав особи» закріплена кримінальна відповідальність за перешкоджання здійсненню виборчого права або права голосування (ст. 131), підлог виборчих документів або документів голосування, фальсифікацію результатів виборів або голосування або порушення таємниці голосування (ст. 132), розповсюдження неправдивих відомостей про кандидата в Президенти Республіки, в члени Рійгікогучи в члени органів місцевого самоврядування (ст. 132-1).

В основному всі країни містять такі способи перешкоджання здійсненню виборчого права, як: насильство, підкуп, обман, погрози. У КК Латвійської та Естонської Республік передбачена відповідальність за розповсюдження завідомо неправдивих відомостей про кандидата. Тільки у КК Швейцарії міститься кримінальна відповідальність за «полювання» за голосами. Решта КК містить кримінальну відповідальність за перешкоджання здійсненню виборчих прав чи роботі виборчої комісії, а також за фальсифікацію виборчих документів, документів референдуму або за неправильний підрахунок голосів.

Підсумовуючи усе викладене вище, можна зробити висновок, що у кримінальних кодексах усіх європейських країн є інститут кримінальної відповідальності за порушення виборчих прав громадян. Це, безумовно, відповідає реаліям сьогодення, коли усвідомлення необхідності конституційного державотворення та ідеї народного представництва та парламентаризму пустило в Європі глибоке коріння.

Мельник М. С.,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук *Симоненко Н. О.*

КОНТРАБАНДА ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Українське суспільство сьогодні, як і в попередні роки, перебуває у стадії проведення правових реформ. За цих умов правоохоронним органам нашої держави постійно доводиться протистояти зростанню злочинності. За оцінкою Кабінету Міністрів України, контрабанда завдає суттєвої шкоди

економічним відносинам у сфері господарської діяльності нашої держави. Збитків зазнають інтереси вітчизняного товаровиробника і порушується нормальний порядок товаровідносин на внутрішньому ринку України та у сфері зовнішньої торгівлі, що, у свою чергу, негативно позначається на розвитку економічних відносин між державами, гальмує входження України до загальносвітового економічного простору.

Нелегальне везення іноземних товарів зменшує попит на вітчизняну продукцію. Порушується монополія держави на експорт та імпорт певних груп товарів, особливо на ті з них, що виключені із загального товарообігу. Крім того, результати такої злочинної діяльності негативно впливають на суспільні відносини у сфері захисту життя та здоров'я громадян (контрабанда зброї та боєприпасів, ядерних матеріалів та речовин), прав громадян у галузі користування культурними цінностями, культурним надбанням нашої держави, іншим інтересам особи.

Аналіз інформаційних матеріалів та статистичних даних з цього питання показує, що протягом останніх років державними органами приділяється велика увага вирішенню проблеми, пов'язаної з контрабандою.

Правоохоронними та контролюючими органами здійснюється комплекс організаційно-практичних заходів, спрямованих на протидію криміналітету, а саме:

- опрацьовуються спільні підходи до організації боротьби з контрабандою;
- постійно оновлюються і реалізуються скоординовані схеми проведення спеціальних профілактичних заходів;
- налагоджена взаємодія між митними органами та податковими адміністраціями по координації заходів щодо протидії ухиленню від сплати податків тощо;
- проводяться заходи по виявленню та попередженню незаконного ввозу підакцизних товарів шляхом «припиненого транзиту» поза пунктами пропуску.

Проте, незважаючи на здійснені заходи тих часів і сьогодні, обстановка на митному кордоні України залишається складною. Негативні процеси продовжують завдавати економіці України великої шкоди. Також не зменшується кількість скоєних фактів контрабанди, порушень митних правил, обсягів затриманих товарів, які незаконно переміщуються через кордон. Контрабанда (італійською – *contrabando*, від *contra* – проти та *bando* – урядовий наказ) – це переміщення товарів через митний кордон поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю [5]. Контрабанда являється суспільно-небезпечним явищем. Контрабанда як злочин передбачена кримінальним, адміністративним і митним законодавством практично всіх країн [1, 2, 3]. Вона наносить збитки економіці держави, встановленому правопорядку в області міжнародної торгівлі, порушує державний суверенітет.

Важливу роль у боротьбі з контрабандою в Україні відіграє кримінальна відповідальність за контрабанду визначена ст. 201 чинного КК України, яка розміщена у розділі VII Особливої частини «Злочини у сфері господарської діяльності».

Що ж до контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів ст. 305 КК України, то цей злочин цілком обґрунтовано включено в розділ XIII КК України, в якому передбачено відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення. Більшість науковців визнає, що контрабандний провіз товарів завдає, в першу чергу, пряму економічну шкоду державі, оскільки в бюджет не надходять встановлені законодавством України митні платежі. В сучасній науковій літературі контрабанда практично одноставно визнається злочином у сфері господарської діяльності.

На сьогоднішній день можна виділити наступні причини, що породжують виникнення сучасної контрабанди:

1. Недосконалість митної політики;
2. Неєфективність митних тарифів (вибірковість, неоднорідність, диференціація ставок);
3. Завантаженість ситуації на митниці;
4. Відсутність належного підбору персоналу і виховної роботи;
5. Недостатність технічних засобів здійснення огляду;
6. Велика кількість документів, необхідних для проходження вантажу через кордон.

За словами В. Я. Тація та В. В. Сташиса, розділ VII «Злочини у сфері господарської діяльності» посідає особливе місце в структурі Особливої частини КК України. Саме в ньому найбільшою мірою відображені ті негативні явища, що супроводжують процеси економічних реформ в Україні, боротьба з якими потребує рішучого застосування кримінально-правових заходів [4].

Як злочин, який являє собою небезпеку для економіки держави, контрабанда дуже добре проявляє себе у сфері зовнішньоекономічних відносин яка з року в рік дедалі більше криміналізується, що дає підставу стверджувати, що криміногенний потенціал у цьому, винятково важливому секторі економіки країни має стійку тенденцію до зростання.

Відомо, що зовнішньо економічна діяльність будь-якої держави цілком залежить від внутрішнього стану її економіки і її потенційних можливостей до подальшого росту і розвитку.

У сучасний період у науці загально визнано, що головна причина, яка породжує та підтримує контрабандну злочинність, полягає у несприятливих умовах, що склалися в економіці України.

Значна різниця товарних цін зовнішнього та внутрішнього ринку сприяє розвитку контрабанди. Контрабанда ґрунтується на порівняльних коефіцієнтах світового ринку – контрабандним шляхом ввозиться та продукція, яка нерідко

значно якісніша і дешевша за вітчизняну, що не сприяє розвитку вітчизняного підприємництва. Тому і для успішної боротьби з контрабандою необхідне не лише застосування каральних заходів до злочинців, які вчинили контрабанду, але водночас й пониження вартості та підвищення якості вітчизняної продукції. Відтак у попередженні та локалізації злочинів у сфері зовнішньоекономічних зв'язків України головну роль повинно відіграти вдосконалення зовнішньоекономічної стратегії, заснованої на більш повному використанні можливостей взаємовигідного розподілу праці, розвитку прямих зв'язків між господарськими ланками України та інших країн: створення міжнародних об'єднань і спільних підприємств на пріоритетних напрямках науково-технічного прогресу, розширення зовнішньої торгівлі, нових форм зовнішньоекономічних відносин, кооперування з підприємствами економічно розвинених держав, зміцнення зовнішньоекономічного співробітництва з країнами, що розвиваються, піднесення рівня експорту, вироблення законодавчої моделі ефективного захисту інтересів вітчизняного товаровиробника тощо.

Треба відмітити, що впровадження цих заходів в економіці України закономірно потягне за собою невивідність контрабанди більшості предметів, які сьогодні широким потоком незаконно переміщуються через її кордони, що, звичайно, приведе до значного скорочення кількості злочинів у сфері господарської діяльності.

Також варто зауважити, що реальну картину стану цієї підструктури економічної злочинності важко виявити (та й навряд чи можливо) внаслідок високої латентності контрабанди, яка багато у чому визначається і характером, і особливостями самого злочину (головним чином відсутністю потерпілого і, відповідно, інформації про злочин, глибокою конспірацією, ретельною, детально спланованою підготовкою її вчинення, відсутністю свідків і видимих слідів злочину).

З позиції соціально негативних наслідків, контрабанда – «багатовекторний» злочин. Її наслідки поширюються на численні ділянки життєдіяльності суспільства – від економіки до здоров'я населення, – спричиняючи в них руйнівні зміни.

Водночас слід враховувати, що до тієї сумарної небезпеки контрабанди, оцінюваної як негативне антисоціальне явище з точки зору як кримінального права, так і кримінології, входять у сукупності всі її об'єктивні прояви. Лише системний, інтегрований підхід до оцінки досліджуваного явища здатний виявити усі його негативні якості.

Отже, викладене свідчить про винятково високий ступінь суспільної небезпеки контрабанди, а відтак і про необхідність наполегливої ефективної боротьби з нею як на державному, так і на міждержавному рівнях.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс Болгарії / ред. проф. А.І. Лукашов. пер. А.І. Лукашов, Д.В. Мілюшев. СПб. : «Юридичний центр Прес», 2001. 298 с.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341–ІІІ. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Кримінальний кодекс Японії / наук. ред. проф. А.І. Коробеева. СПб.: Видавництво «Юридичний центр Прес», 2002 р. 226 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник для юридичних вузів і фак. / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін. ; за ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків : Право, 1997. 368 с.

5. Кримінальне право. Особлива частина : підручник (Александров Ю.В., Антипов В.І., Володько М.В. та ін.). Київ : НАВСУ – «Правові джерела». 1998. 896 с.

Мельничук І. В.,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Міжнародного науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая

Науковий керівник: головний спеціаліст
Департаменту персоналу, організації освітньої та
наукової діяльності Міністерства внутрішніх справ
України, кандидат юридичних наук, доцент
Кісілюк Е. М.

ОСОБЛИВОСТІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Виважений і послідовний курс Української держави на реформування власної економічної системи передбачає надійне забезпечення функціонування та охорони податкової сфери. Відповідно до ст. 67 Конституції України обов'язком кожної особи є сплачувати податки і збори у порядку і розмірах, встановлених законом. Податкові відносини забезпечують публічних суб'єктів фінансовими ресурсами, що необхідні для виконання ними своїх функцій та державного регулювання економіки, соціальної і духовної сфери, процесів споживання, прискорення науково-технічного прогресу.

У свою чергу порядок, механізм, умови та підстави справляння податків, зборів (обов'язкових платежів) врегульовано Податковим кодексом України. У випадку злочинного ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять до системи оподаткування, настає відповідальність, зокрема, за ст. 212 Кримінального кодексу (далі – КК) України.

Однак, незважаючи на численність, теоретичну і практичну значущість праць названих авторів, багато пов'язаних із системою оподаткування кримінально-правових аспектів залишаються гостро дискусійними. Наприклад, на часі стало питання встановлення кримінальної відповідальності за податкове шахрайство.